

Streszczenie

Polityczne i pozapolityczne czynniki wielokadencyjności burmistrzów w miastach średniej wielkości w Polsce

Celem pracy jest zbadanie powiązań między wielokadencyjnością a czynnikami politycznymi i pozapolitycznymi, które mogą współwystępować z wyborem na burmistrza w miastach średniej wielkości w Polsce.

W pierwszej części pracy skupiono się na zaprezentowaniu wskaźników związanych z wynikami wyborczymi w odniesieniu do burmistrzów miast. Grupę tych czynników nazwano politycznymi. Wśród nich wymienia się takie czynniki jak: poparcie uzyskane w pierwszej turze wyborów, typologia aktorów wyborczych, intensyfikacja rywalizacji wyborczej, liczba mandatów – miejsce zajmowane w radzie miasta przez reprezentantów z ugrupowania burmistrza. Wyżej wymienione czynniki uznano za reprezentatywne do obliczenia wskaźników określających pozycję polityczną burmistrza w badanych miastach. W części pracy dotyczącej pozapolitycznego obszaru, wybrano reprezentatywne czynniki w kontekście badania powiązań z wielokadencyjnością burmistrzów. Dotyczą one takich wielkości oraz zjawisk jak: dochody własne jednostki, wydatki inwestycyjne, liczba osób bezrobotnych oraz ubóstwo.

W odniesieniu do wielokadencyjności burmistrzów, autor zwrócił uwagę na nierozstrzygnięty problem badawczy (nie występuje jednoznaczna teoria uzasadniająca, brak zgodności wśród badaczy) dotyczący zależności między długością sprawowania władzy a osiąganym poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego; nieprzerwanie trwające dyskusje na temat tego, czy są to powiązania o charakterze dodatnim, czy też ujemnym. Ponadto zagadnienia związane z wielokadencyjnością w odniesieniu do władz lokalnych są aktualne, zwłaszcza w kontekście przyjętych nowych przepisów dotyczących ograniczenia kadencyjności – wprowadzenie od 2018 roku dwukadencyjności wójtów, burmistrzów i prezydentów miast oraz wydłużenie kadencji do pięciu lat. Zdaniem autora występuje niewielka liczba opracowań naukowych ujmujących zarówno polityczne, jak i pozapolityczne czynniki mogące współwystępować z reelekcją burmistrzów. Dodatkowo średnie miasta (pod względem liczby ludności) mogą stanowić interesujący obszar badawczy, analizowany w mniejszym stopniu w porównaniu z małymi i dużymi ośrodkami miejskimi.

W pracy doktorskiej została określona hipoteza główna, zgodnie z którą dwie grupy czynników: polityczne oraz pozapolityczne współwystępują z wielokadencyjnością burmistrzów w badanych miastach średniej wielkości w Polsce.

W niniejszej pracy zastosowano metody badawcze charakterystyczne dla badań o charakterze politologicznym i interdyscyplinarnym: porównawczą (jako metodę główną) oraz instytucjonalno-prawną, ilościową, analizę treści, jakościową (jako metody pomocnicze). Analiza wielokadencyjności została ugruntowana w nawiązaniu do elementów teorii pragmatyzmu, teorii racjonalnego wyboru oraz konstruktywizmu społecznego.

Badania zostały przeprowadzone na podstawie wyników wyborów samorządowych w latach 2002-2014 opublikowanych przez Państwową Komisję Wyborczą. Pozwoliło to uzyskać reprezentatywne indykatory polityczne dotyczące pozycji politycznej wielokadencyjnych burmistrzów oraz ich komitetów wyborczych. Informacje służące określeniu czynników pozapolitycznych mogących współwystępować z reelekcją burmistrzów zostały pobrane z dokumentów wybranych miast średniej wielkości tj. sprawozdań z wykonania budżetu, strategii rozwoju jednostki, sprawozdań z działalności ośrodków pomocy społecznej. Ponadto niezbędne dane zostały uzyskane na podstawie materiałów opublikowanych przez Główny Urząd Statystyczny w Banku Danych Lokalnych. Charakterystyka poszczególnych miast została opracowana na podstawie informacji z Biuletynu Informacji Publicznej oraz informacji zawartych na oficjalnych stronach internetowych wybranych ośrodków miejskich.

Rozprawa doktorska składa się z sześciu rozdziałów. Pierwszy z nich jest rozdziałem wprowadzającym, zawierającym uściślenia terminologiczne oraz klasyfikację przyjętych czynników politycznych (m.in. procent głosów uzyskanych w I turze wyborów, poziom intensyfikacji rywalizacji wyborczej wśród kandydatów na burmistrzów, typologia aktorów wyborczych, liczba mandatów w radzie miasta zdobytych przez ugrupowanie burmistrza) i pozapolitycznych (odsetek dochodów własnych i wydatków inwestycyjnych w budżetach badanych miast, liczba osób bezrobotnych oraz ubogich). Autor dokonał przeglądu oraz prezentacji aktualnego stanu badań dotyczących długotrwałego utrzymywania władzy na poziomie centralnym oraz lokalnym. Dodatkowo autor przedstawił przyjmowane we wcześniejszych pracach naukowych podejścia do badanego zagadnienia oraz czynniki, które w opinii badaczy mogą współwystępować z wielokadencyjnością. Ponadto został określony i uzasadniony przyjęty warsztat badawczy: założenia teoretyczno-metodologiczne oraz metoda doboru miast do badania.

W drugim rozdziale została opisana wielokadencyjność w wymiarze lokalnym: uwarunkowania prawne samorządu, charakterystyka wyborów lokalnych w Polsce oraz specyfika wyborów na wójtów, burmistrzów i prezydentów miast.

Trzeci rozdział zawiera opis miast wybranych do badania. Zostały scharakteryzowane poszczególne ośrodki miejskie ze szczególnym uwzględnieniem różnic wynikających z uwarunkowań społecznych, gospodarczych, przestrzennych. Nastąpiła prezentacja i omówienie wyników wyborów na burmistrzów i do rad miast w wyborach samorządowych w latach 2002-2014.

Rozdziały czwarty i piąty dotyczy analizy wybranych czynników politycznych oraz pozapolitycznych, które mogą współwystępować z nieprzerwanym odnoszeniem zwycięstw w wyborach na burmistrza. Autor podjął próbę określenia ogólnego poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego badanych jednostek – w tym celu został obliczony „Wskaźnik Rozwoju Wspólnot Terytorialnych”.

W rozdziale szóstym zestawiono oraz porównano ww. czynniki wraz z próbą określenia pewnych potencjalnych prawidłowości między wybranymi elementami. Pomocnymi w tym zakresie były narzędzia statystyczne, m.in. współczynnik korelacji liniowej Pearsona. W zakończeniu rozprawy doktorskiej nastąpiło zweryfikowanie przyjętych hipotez badawczych wraz z udzieleniem odpowiedzi na pytania badawcze zawarte w dysertacji.

10 VI 2019 r., Bartosz Mazurkiewicz